

התבואות בעולם - סקירה שניה: חיטה

צנציפר-חברה ליבוא תבואות ומספוא בע"מ

רקע כללי

ZENZIPER

כללי:

חיטה היא סוג במשפחת הדגניים, הכולל מינים תרבותיים חשובים ביותר כמקור מזון לאדם. מינים תרבותיים של חיטה הינם מרכיב המזון העיקרי בתרבויות רבות, במיוחד באזור הים התיכון, ועל כן היא נמנית בין חמשת מיני דגן; החיטה היא גם אחד משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל.

מגוון אופני ההכנה והמאכלים המבוססים על החיטה הוא רב. אמנם ניתן גם לבשל את גרגרי החיטה כמאכל בפני עצמו אך השימושים העיקריים של החיטה מבוססים על הקמח שלה. טחנות קמח טוחנות את זרעי החיטה ומכינות מהם קמח - שממנו מכינים לחם, עוגות, פשטידות, פסטה ומוצרי בצק אחרים. החיטה משמשת כיום גם כמקור למספוא, לייצור שמן חיטה לצרכים רפואיים, לייצור בירה, ובמידה מוגבלת כיבול לצורך יצירת דלק לתעשייה.

מוצא החיטה: במזרח התיכון שימש צמח החיטה כמזון בסיסי כבר מראשית ימי החקלאות בתקופה הנאוליתית, היא מוזכרת רבות בתנ"ך וכלולה בשבעת המינים. הסברה המדעית הרווחת היא שהחיטה התרבותית תורבתה על ידי האדם מאב קדמון, המכונה "אם החיטה". אהרון אהרונסון חקר את מוצא החיטה, בארץ ישראל, בראשית המאה וב-1906 זיהה את חיטת הבר שהינה האב הקדמון של החיטה ליד ראש פינה. על פי נתונים ארכאולוגיים החיטה בויתה בסביבות 8,000 עד 10,000 שנה לפני הספירה. חוקרים ישראליים ואמריקניים מצאו גן באם החיטה שאבד במהלך התירבות שלה, שעשוי לשפר את החיטה המודרנית מבחינה תזונתית, ולהעשיר את החיטה בחלבונים, אבץ וברזל.

לחיטה גרעינים בחלקה העליון בלבד. במצבה התרבותי, גרעינים אלו כבדים, החיטה אינה יכולה לפזר את זרעיה על ידי הרוח, והיא תלויה באדם לצורך הפצה.

חולי צליאק (אנשים הרגישים לגלוטן) אינם יכולים לאכול חיטה ומוצריה.
(ויקיפדיה)

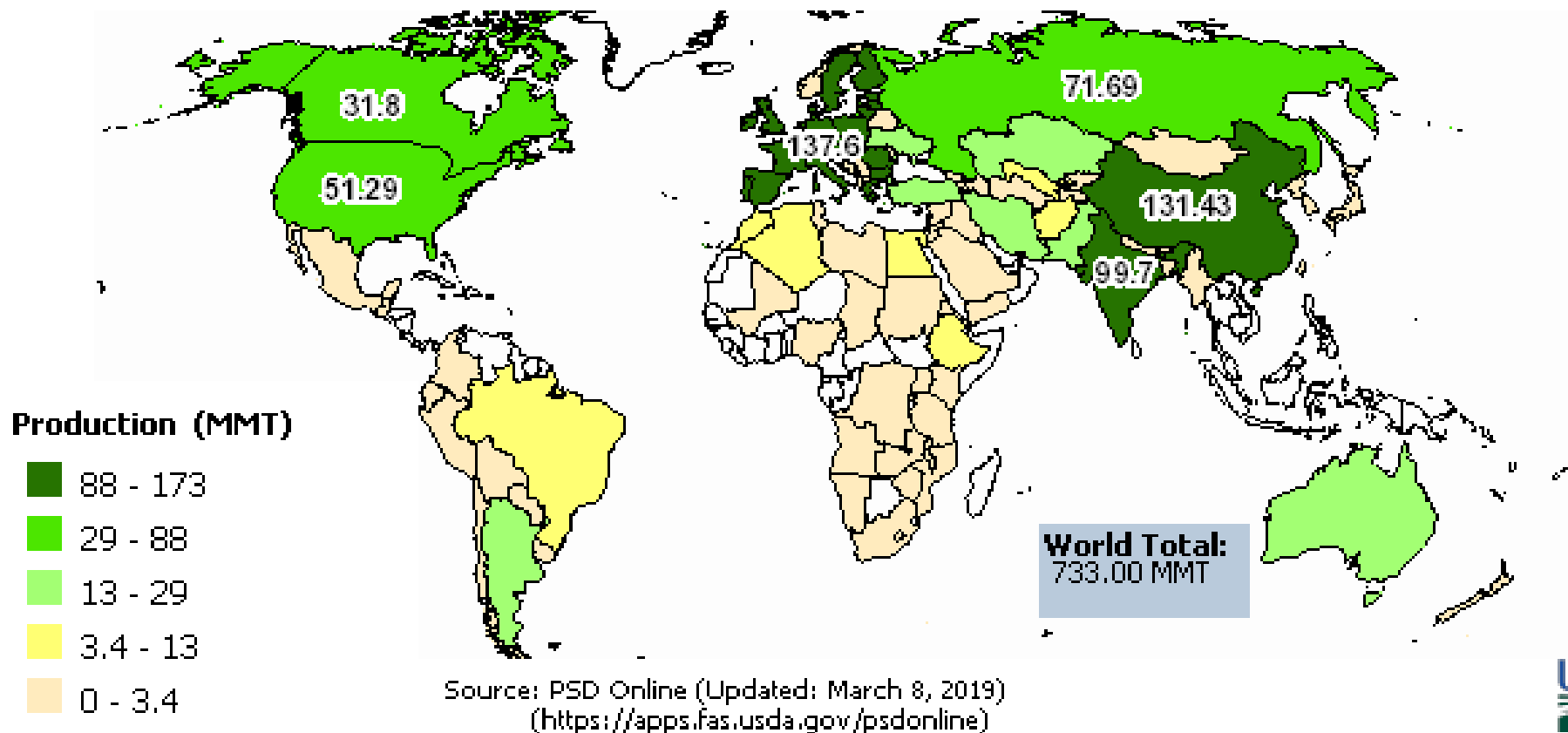
מהו השטח הכולל המגודל בעולם?

ZENZIPER

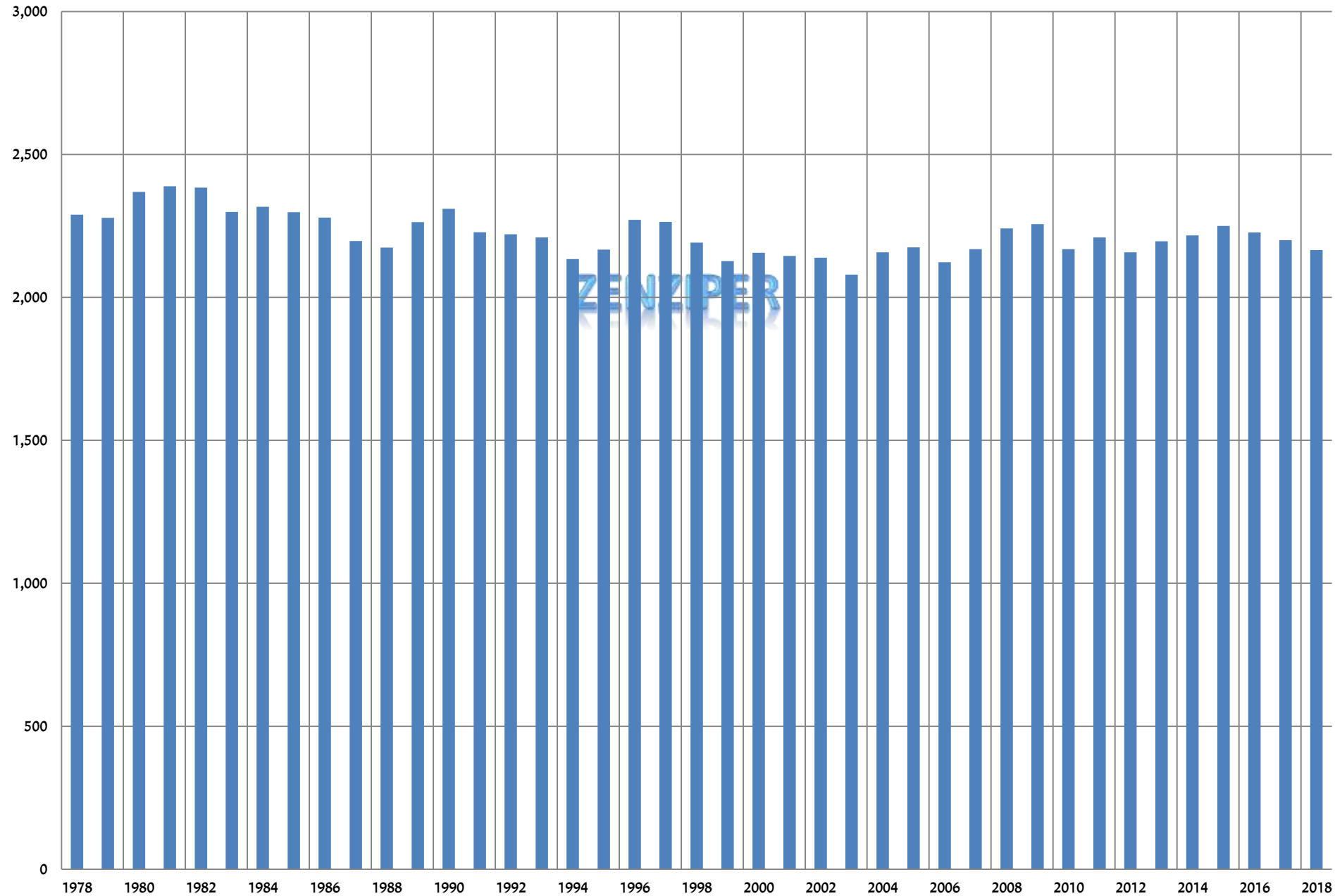

אזורי גידול החיטה בעולם

2018/2019 Wheat Production

שטח החיטה הכולל שנקצר בעולם (באלפי קמ"ר)

תובנות:

השטח הנזרע בחיטה הוא הגדול בעולם! כלל השטח הנזרע בחיטה בעולם ירד ב- 35 השנים האחרונות בכ- 5% (להבדיל מהתירס שעלה בכ- 40% בתקופה זו).
החיטה מגודלת בעיקר בחורף אולם, חלק קטן מהחיטה מגודל באביב (התירס הוא גידול קיץ) והיא נחשבת לגרעין עמיד מאוד וניתן לגדל אותה באקלימים שונים (אוקראינה, רוסיה, גרמניה או ישראל...).

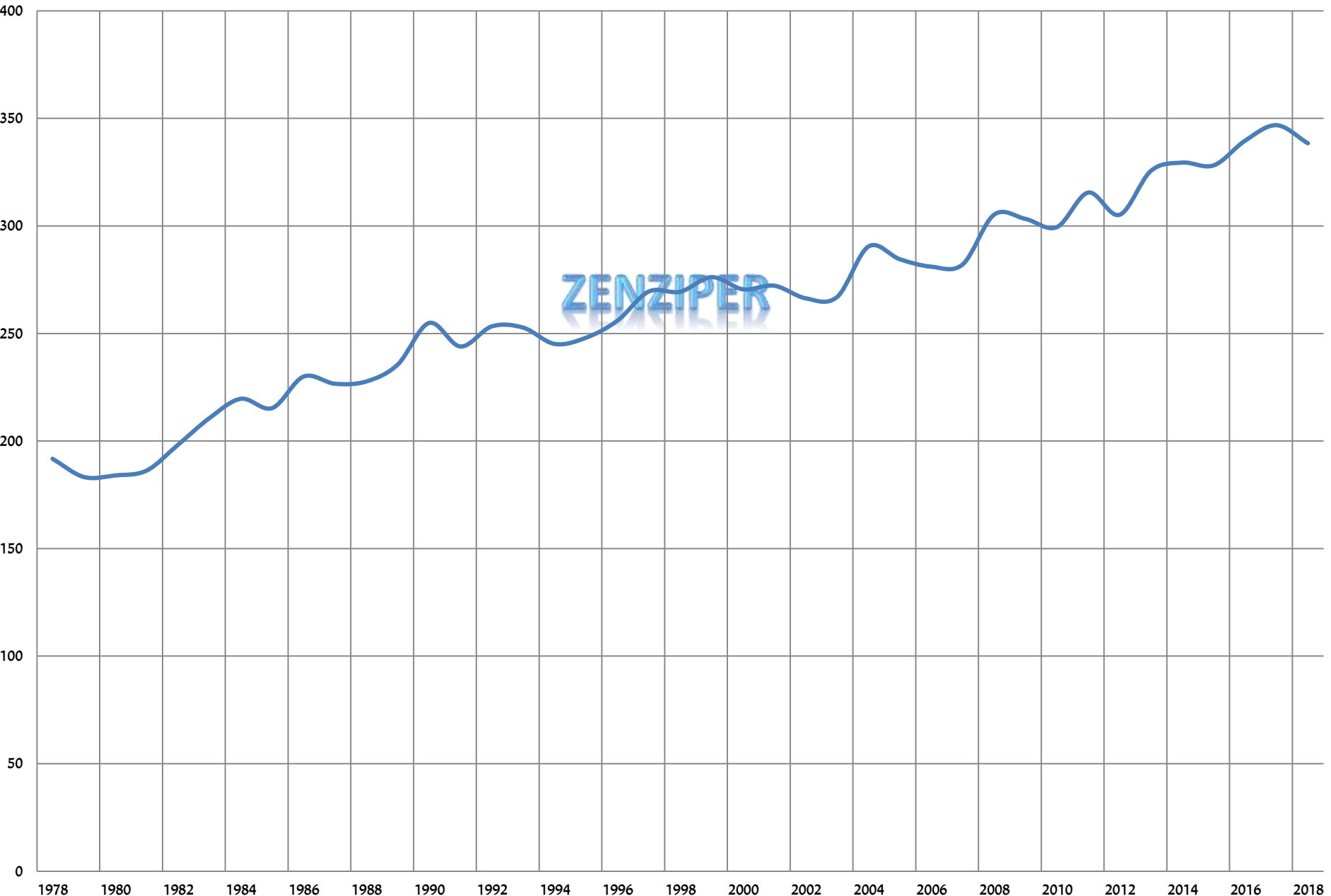
מהו היבול לדונם?

USDA : מקור:

יבול החיטה הממוצע לדונם שנקצר בעולם (בק"ג לדונם)

תובנות:

היבול לדונם בעולם עולה עם השנים. כך למשל בשנת 1978 היה היבול הממוצע כ- 192 קג"ד (ק"ג לדונם) ואילו השנה היבול הממוצע הוא כ- 338 קג"ד שמהווים עליה של כ- 76% (התירס עלה בתקופה המקבילה בכ- 67%). יבול השיא לדונם נרשם בשנת 2011 - 314 קג"ד.
הערה: חשוב להבין כי בשנים האחרונות יש מעבר של שטחי מזרע לגידולים רווחיים (תירס, סויה) ע"ח גידולים פחות רווחיים (חיטה, שעורה שיפון ועוד) לכן, השטחים הטובים מוקצים לגידולים הרווחיים ושטחי החיטה יורדים באיכותם כך שהעלייה "כפולה ומכופלת".

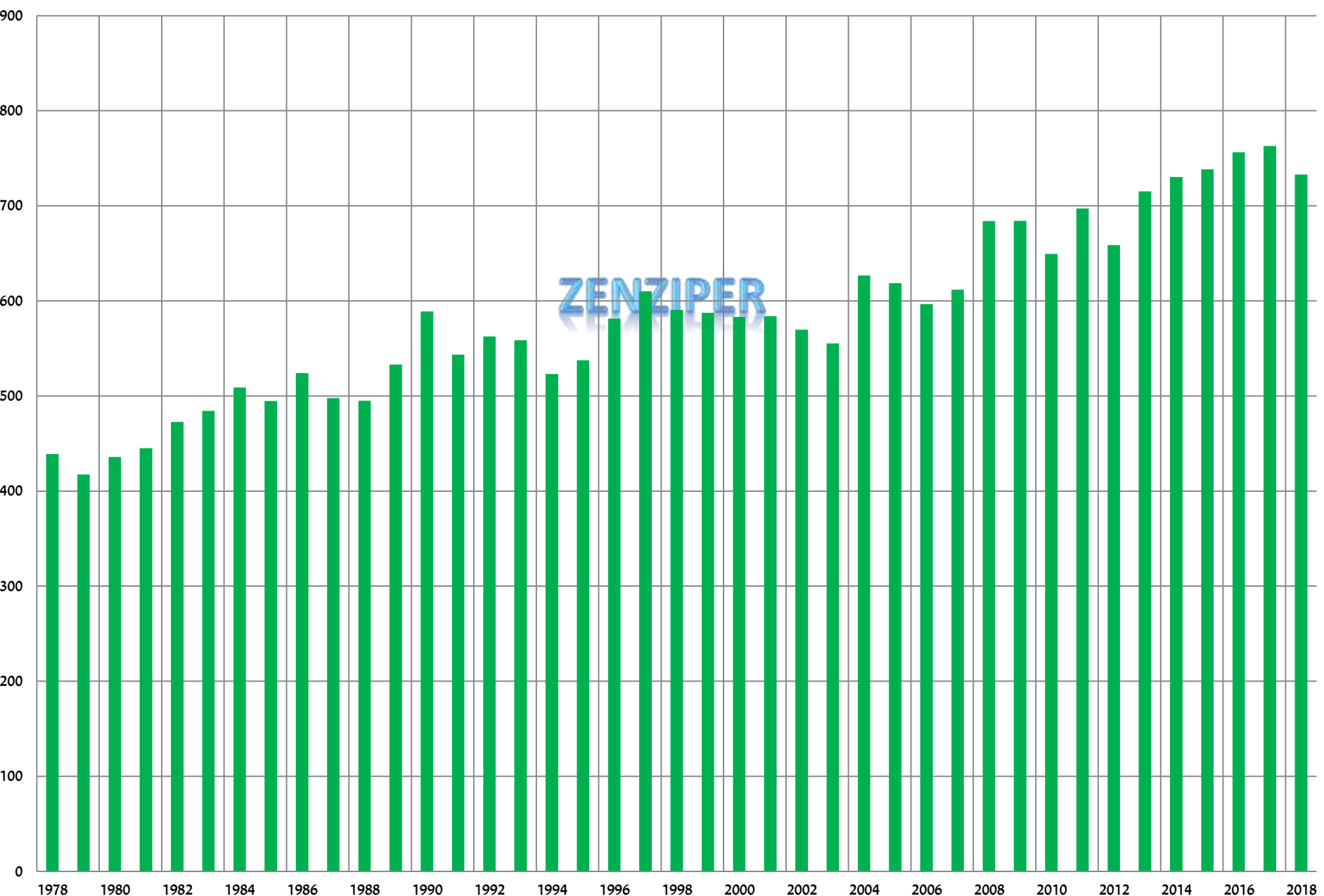

מהו היבול הכולל?

מקור: USDA

יבול החיטה הכולל שנקצר בעולם (במיליוני טונות)

ZENZIPER

תובנות:

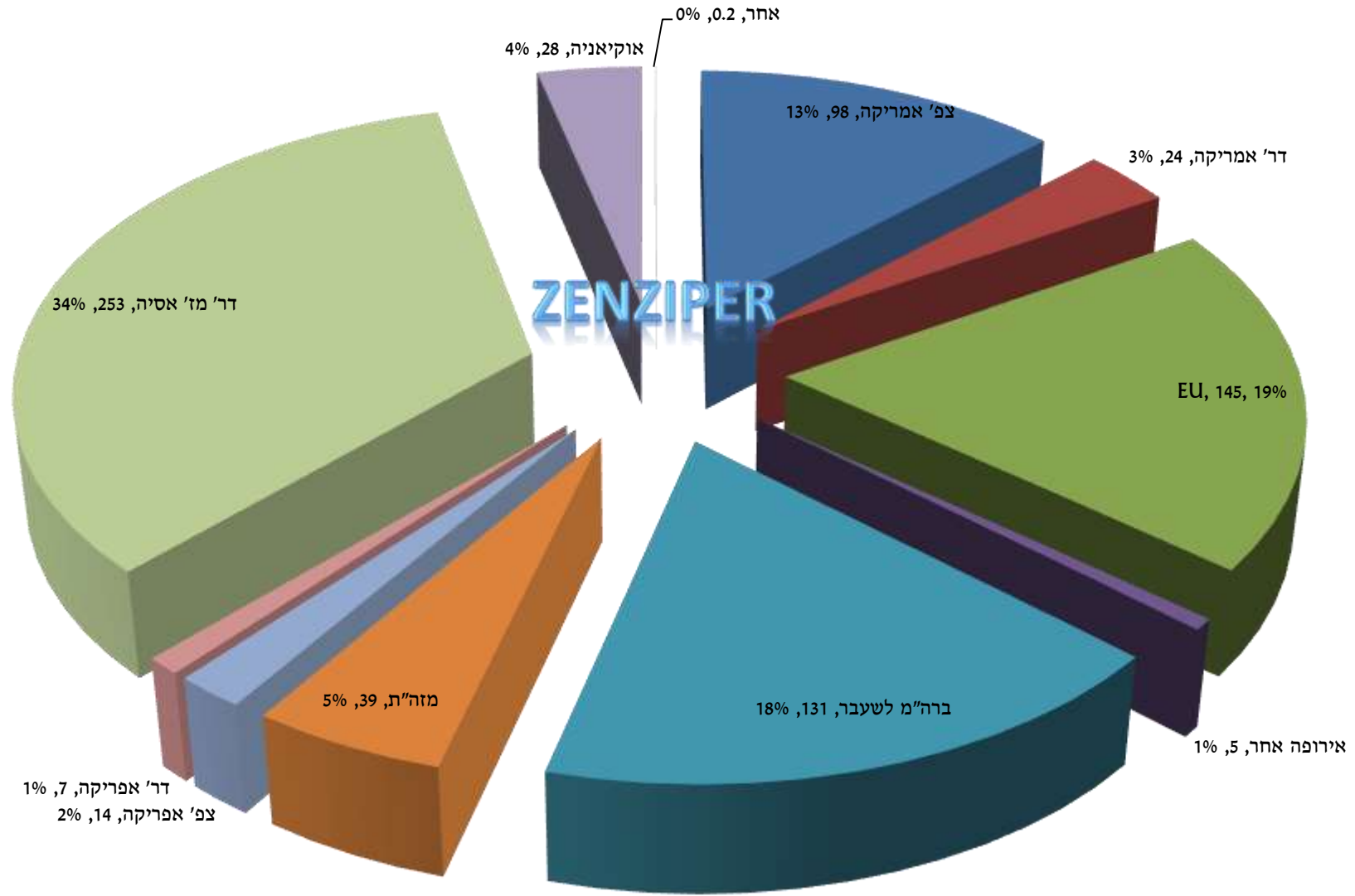
היבול העולמי עלמה מ- 439 מ"ט בשנת 1978 לכ- 733 מ"ט השנה (עלייה של כ- 67%). שימו לב שעד שנת 1994 הייתה החיטה הגרעין הנפוץ בעולם. השנה, כמות התירס בעולם גדולה כ- 50% מהחיטה. חשוב להבין כי (כאמור) עיקר הגידול ביבולי החיטה נובע מעליית היבול לדונם (כמות השטח העולמית ירדה).

מי המגדלים ?

מגדלי החיטה בעולם, לפי אזורים (במליוני טונות ובאחוזים)

תובנות:

החיטה מגודלת בעיקר בחצי הכדור הצפוני. דר' מז' אסיה מגדלת כ- 253 מ"ט (סין 128 מ"ט, הודו 90 מ"ט, פקיסטן 25 מ"ט) EU מגדלים כ- 145 מ"ט, ברה"מ לשעבר 131 מ"ט (רוסיה 72 מ"ט, אוקראינה 27 מ"ט) וצפ' אמריקה כ- 98 מ"ט (ארה"ב 63 מ"ט, קנדה 31 מ"ט).

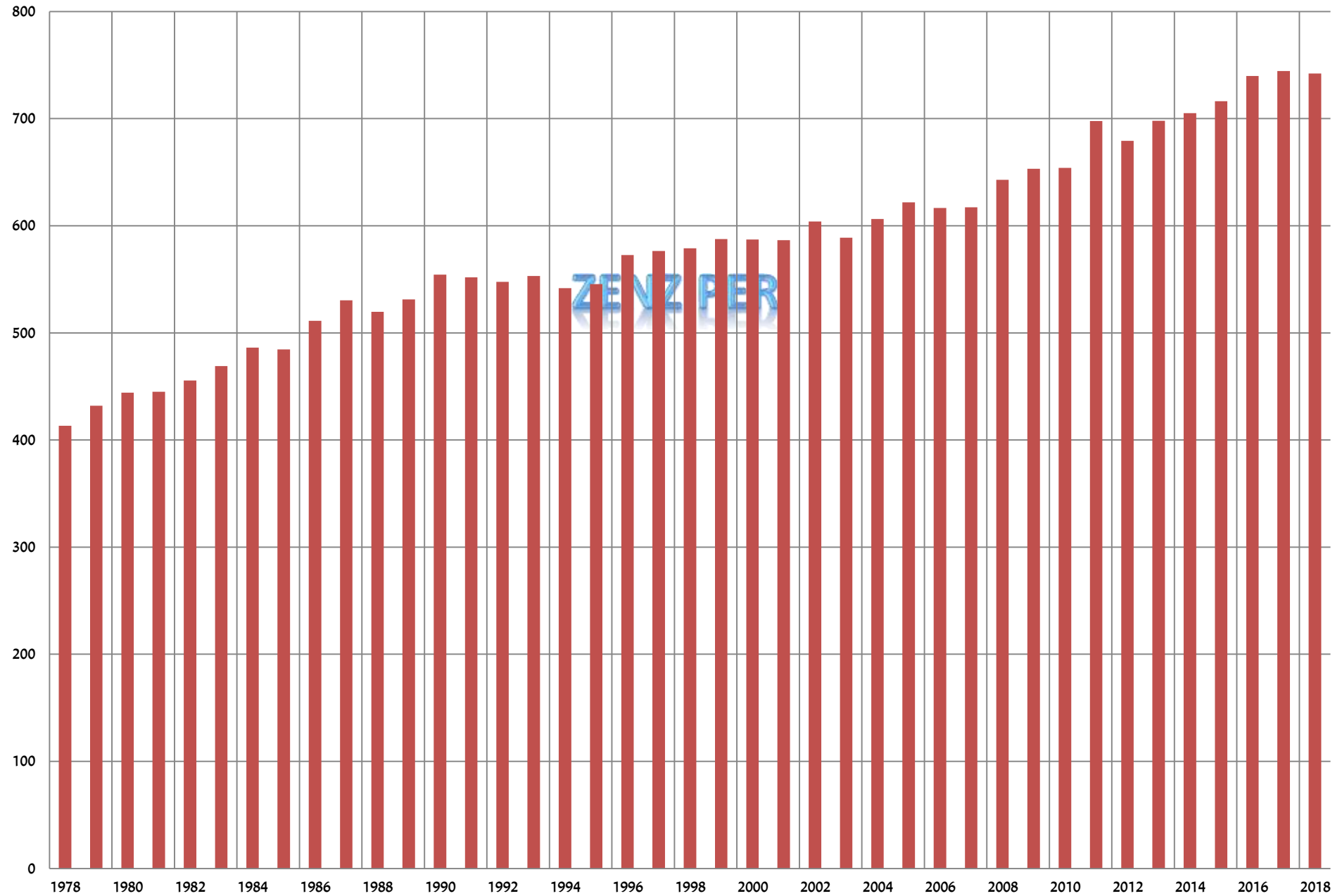

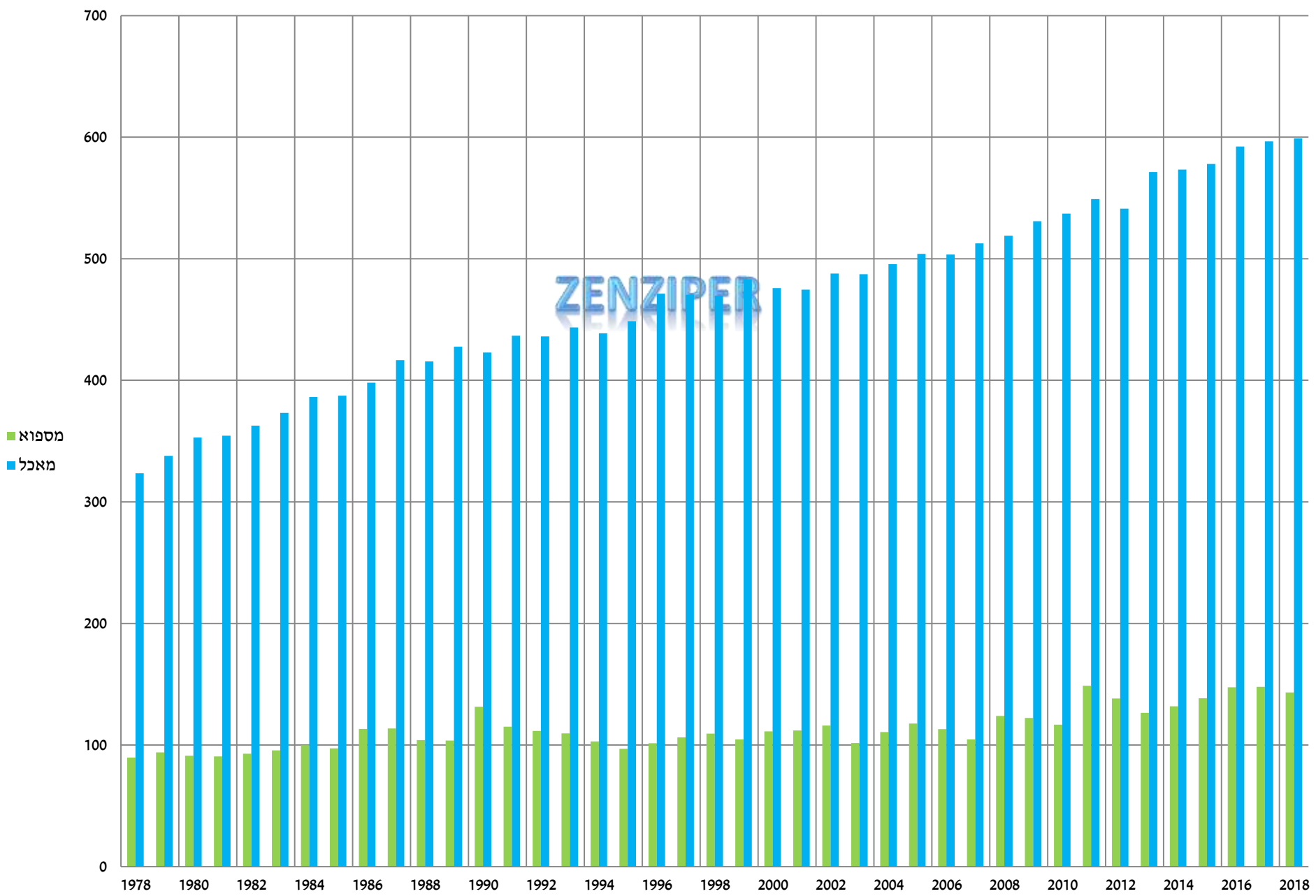
מהו הביקוש הכולל?

השימוש הכולל בחיטה בעולם (במיליוני טונות)

פילוח השימוש הכולל בחיטה בעולם (במיליוני טונות)

תובנות:

עיקר החיטה (כ- 81%) משמשת למאכל אדם (לחם, פסטה...) היתרה, כ- 19% משמשת להאבסת בע"ח היחס לא השתנה באופן מהותי ב- 35 השנים האחרונות מהסיבה הפשוטה שהחיטה הפחות איכותית משמשת למספוא.

השימוש הכולל בחיטה נמצא במגמת עלייה, בשנת 1978 העולם השתמש בכ- 413 מ"ט מהם 90 מ"ט למספוא, השנה העולם צפוי להשתמש בכ- 742 מ"ט מהם 143 למספוא (גידול של כ- 80%).

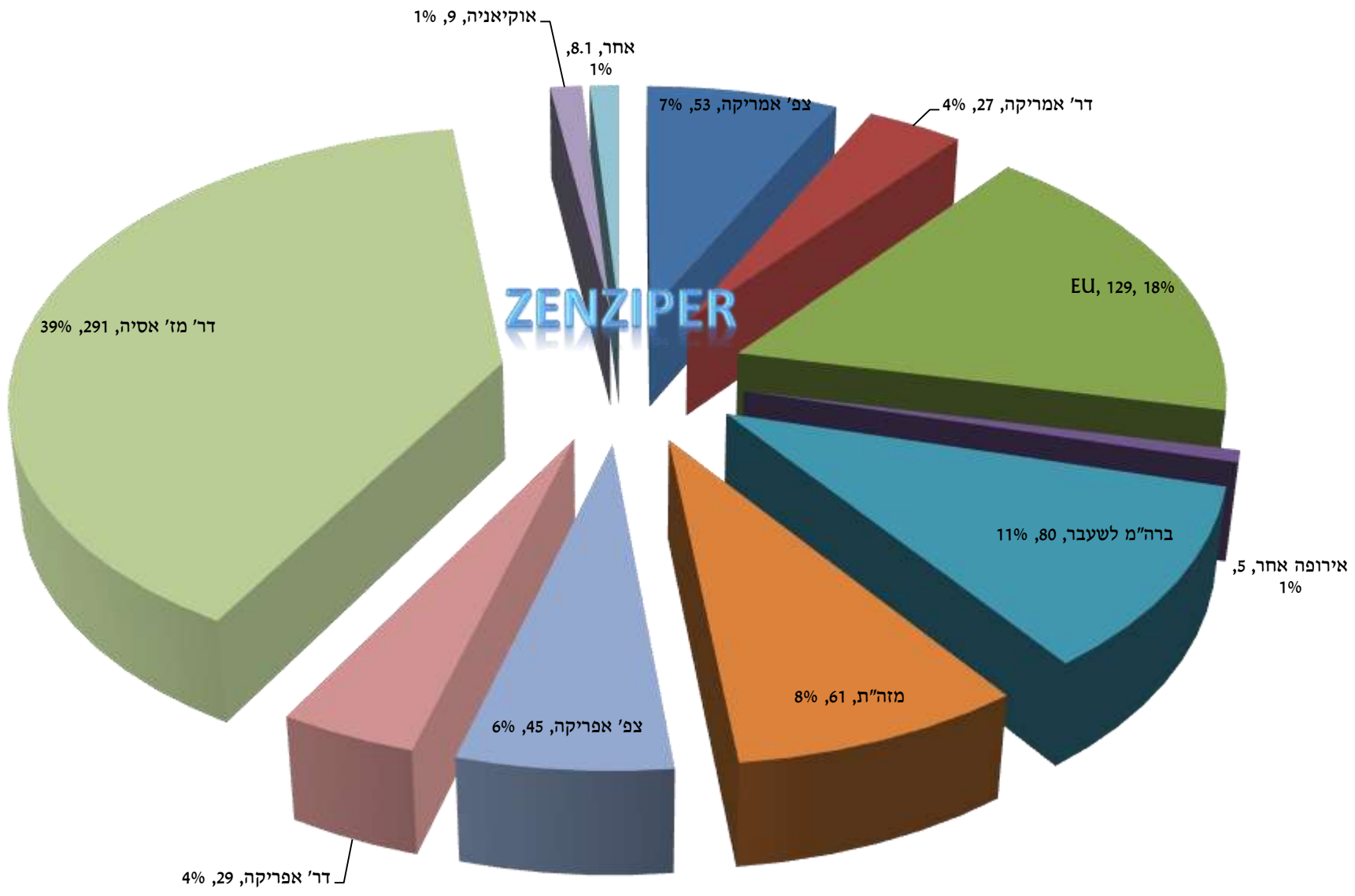
הערה: לפי נתוני USDA השנה צפויה ירידה בשימוש בחיטה אולם אלו הערכות ראשוניות בלבד. להערכתך, נתוני השימוש ישתנו ככל שהשנה תחלוף וסביר להניח שבסוף השנה נראה שגם השנה יש עלייה בשימוש משנה שעברה.

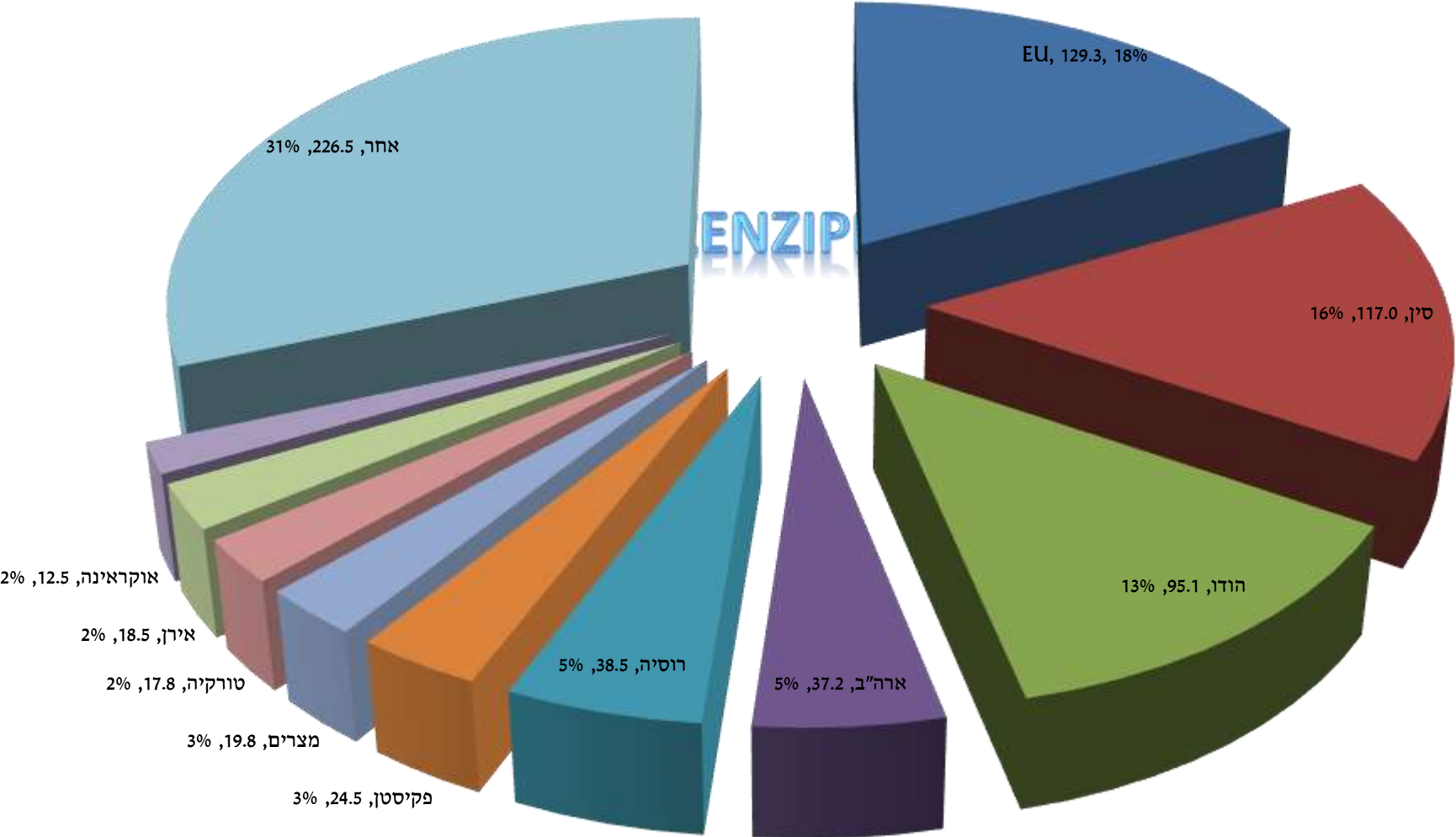
מי הם הצרכנים?

צרכני החיטה בעולם, לפי אזורים (במליוני טונות ובאחוזים)

צרכני החיטה בעולם, לפי מדינות (במליוני טונות ובאחוזים)

תובנות:

כל העולם משתמש בחיטה, דר' מז' אסיה (291 מ"ט) היא הגורם העיקרי (סין 117 מ"ט, הודו 95 מ"ט, פקיסטן 24.5 מ"ט) אח"כ האיחוד האירופאי 129 מ"ט, ברה"מ לשעבר 80 מ"ט (רוסיה 38.5 מ"ט, אוקראינה 12.5 מ"ט), מזה"ת 61 מ"ט (מצריים 20 מ"ט, טורקיה 18 מ"ט, אירן 18.5 מ"ט) וצפ' אמריקה 53 מ"ט (ארה"ב 37 מ"ט) הם הגורמים המהותיים ביותר בשימוש בחיטה.

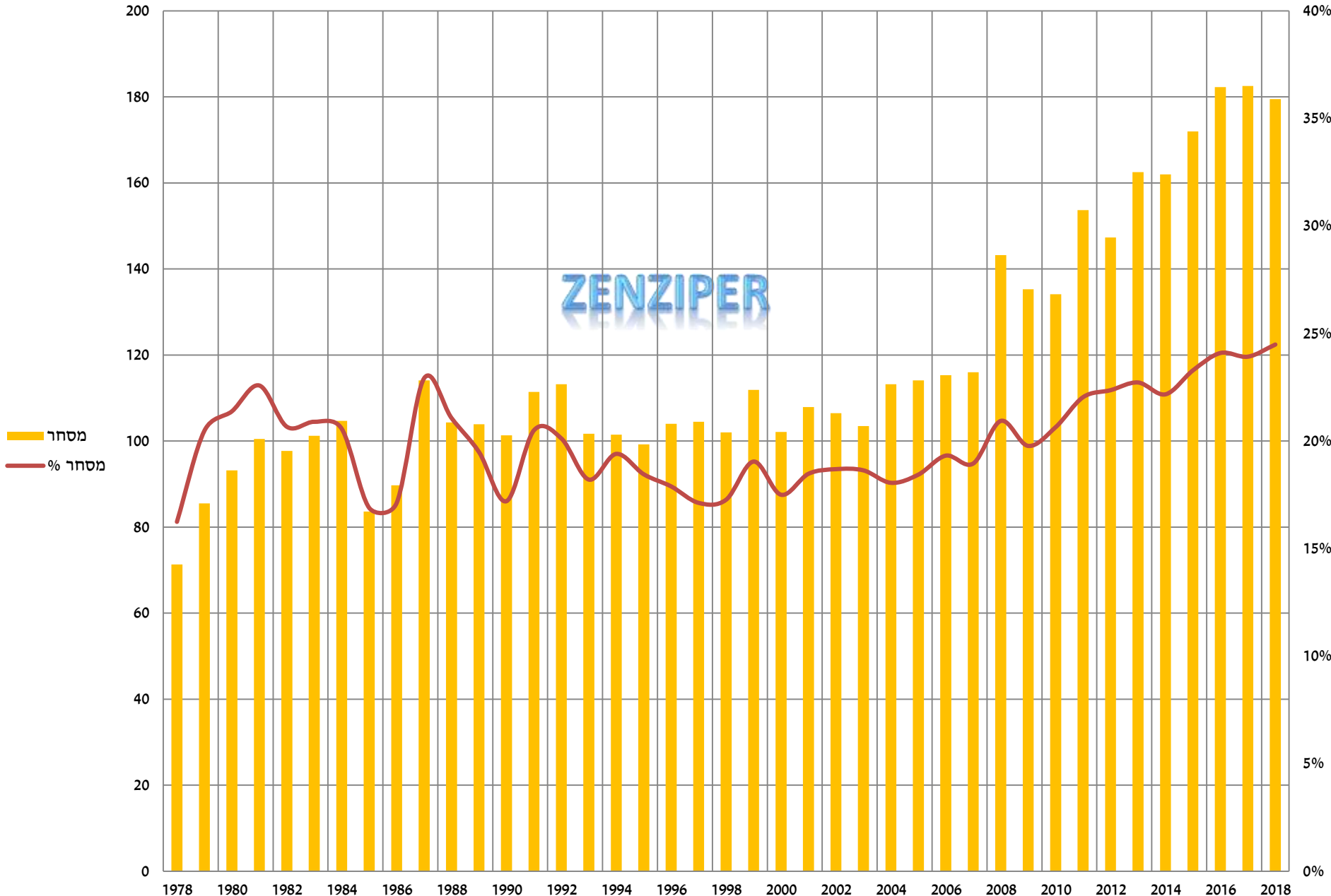

מהו המסחר העולמי?

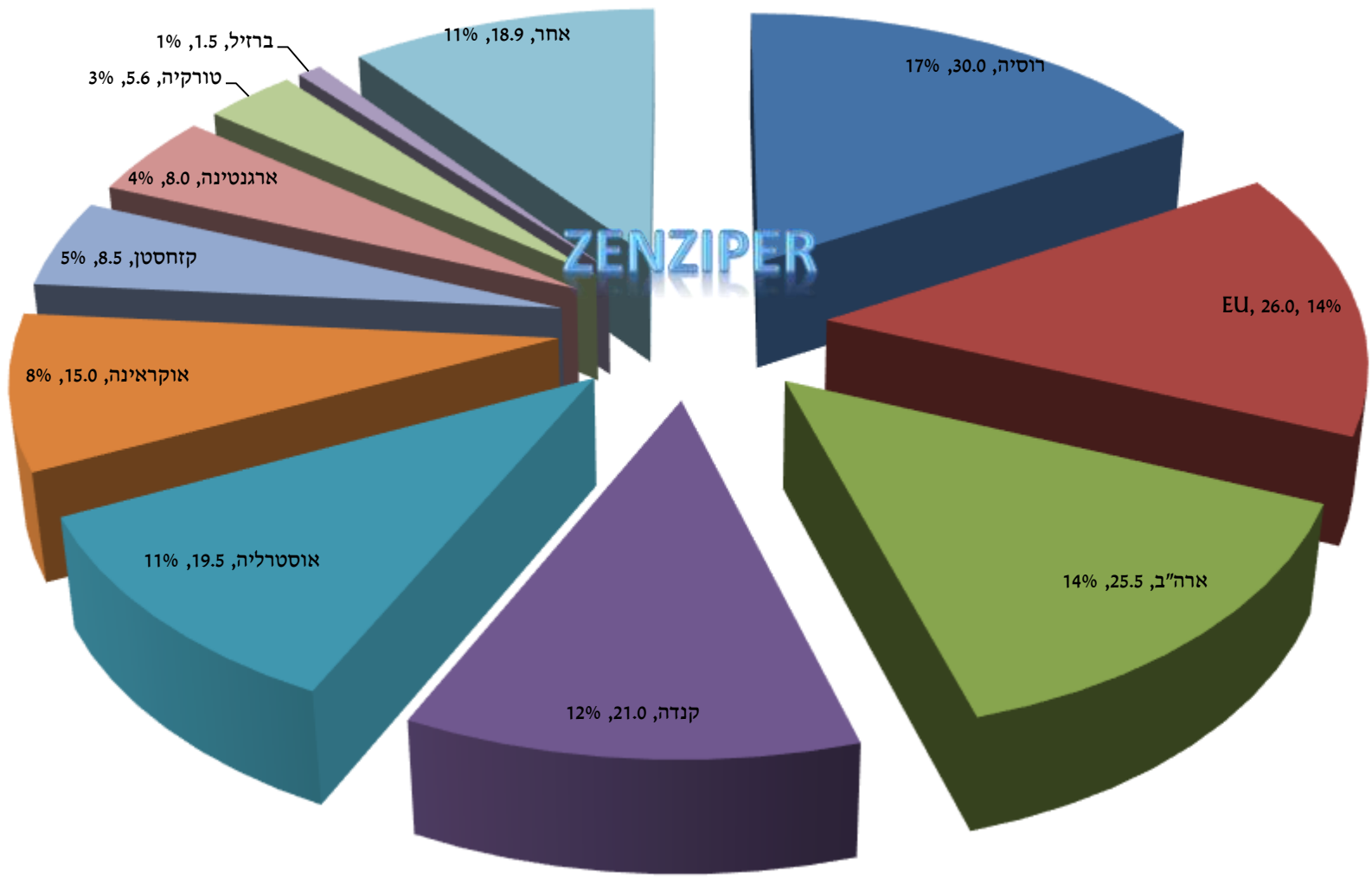
ZENZIPER

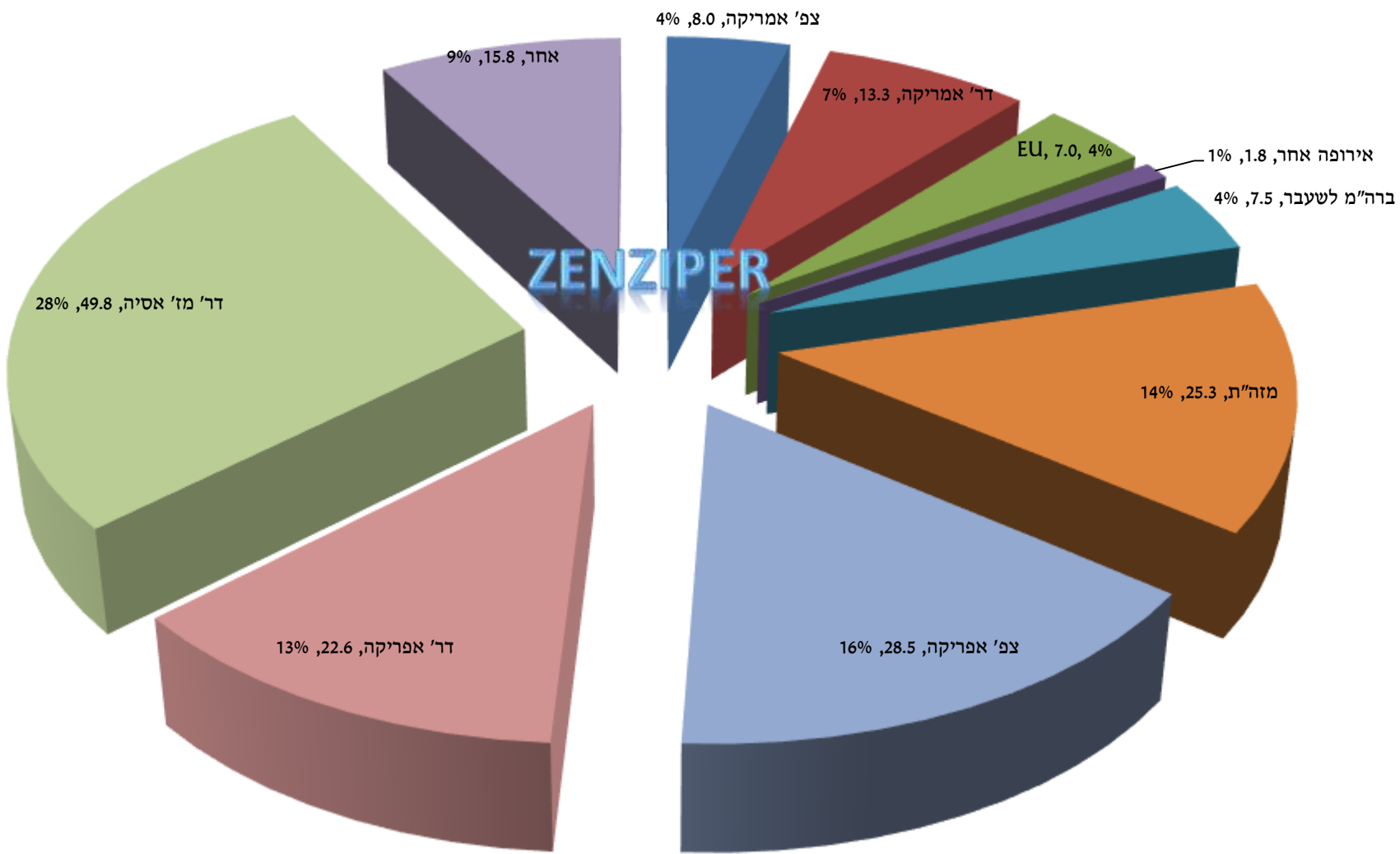
המסחר הכולל של חיטה בעולם (במליוני טונות ובאחוזים)

יצואניות החיטה המובילים בעולם (במליוני טונות ובאחוזים)

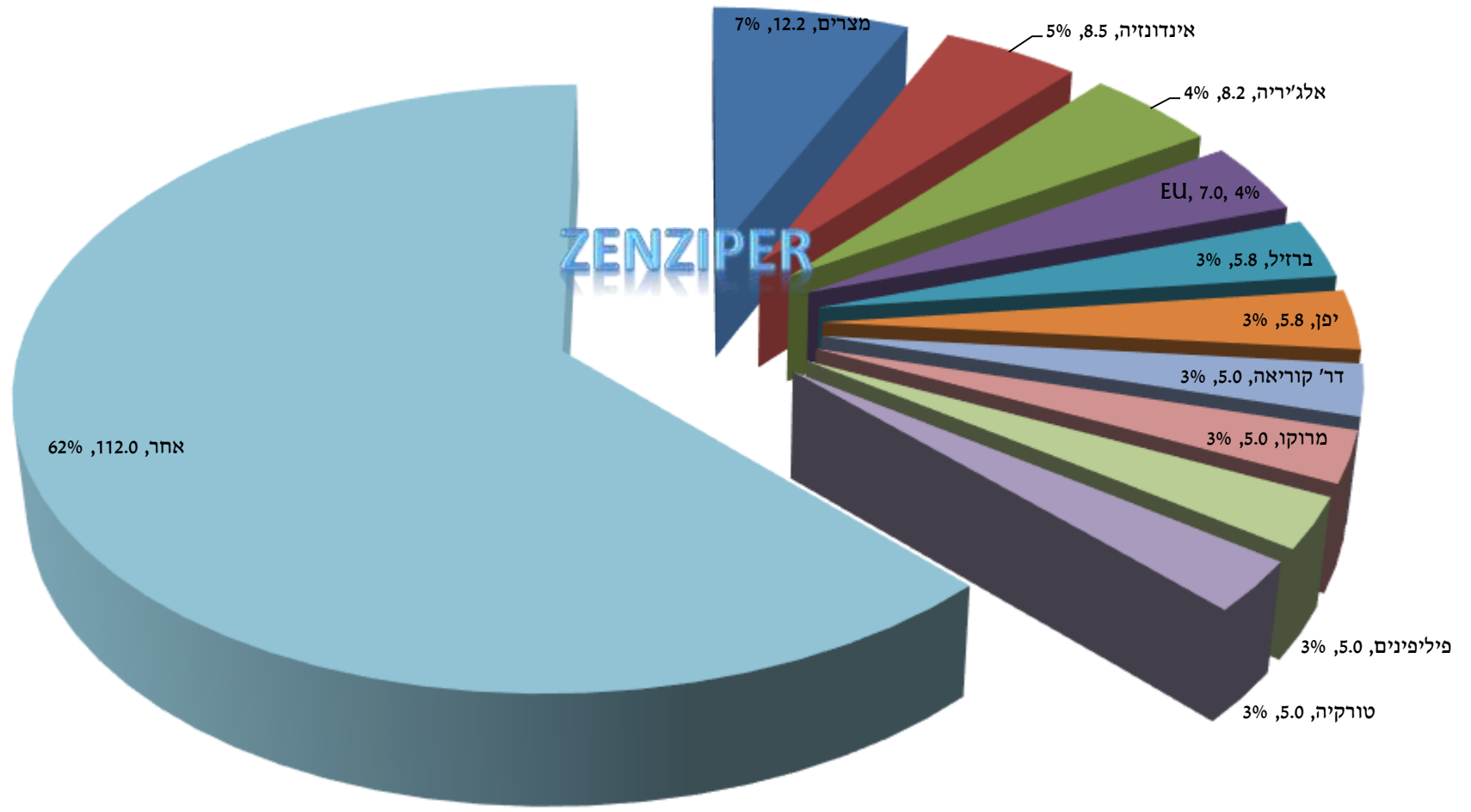

יבואני החיטה המובילים בעולם, לפי אזורים (במליוני טונות ובאחוזים)

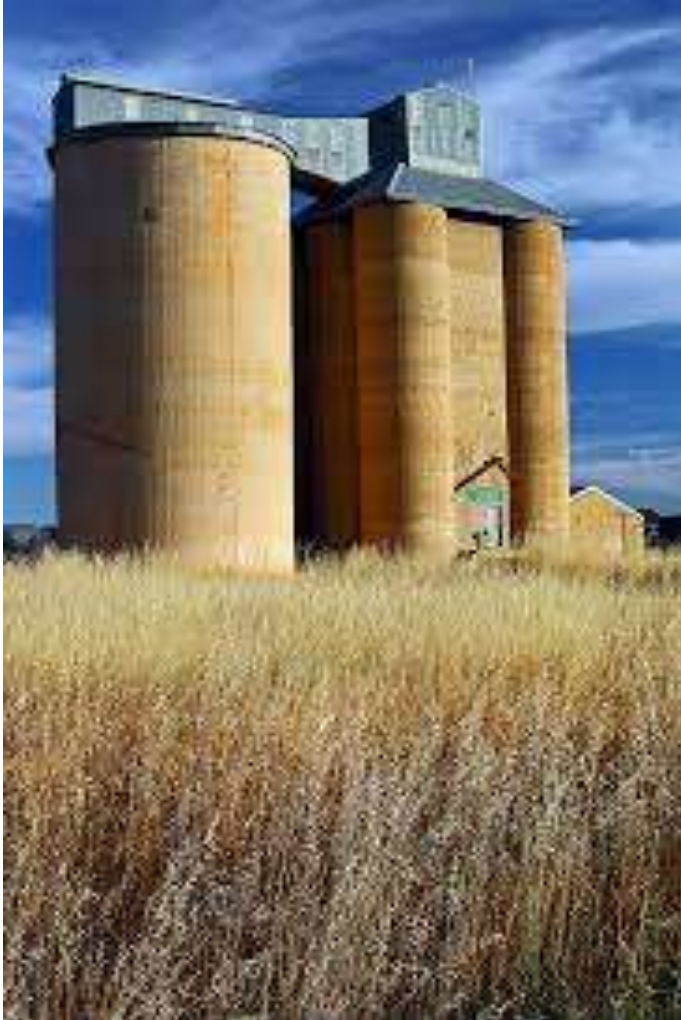
ZENZIPER

יבואני החיטה המובילים בעולם, לפי מדינות (במליוני טונות ובאחוזים)

תובנות:

עד שנת 2010 היווה המסחר כ- 20% מתוך הכמות הכוללת בשנים האחרונות חלקו עלה והוא עומד כעת על כ- 25%. להבדיל מהתירס, האורז, הפולים יצוא החיטה מתבצע מאזורים שונים בעולם (אין גורם יצוא דומיננטי): רוסיה 30.0 מ"ט, EU 26.0 מ"ט ארה"ב 25.5 מ"ט, קנדה 21.0 מ"ט, אוסטרליה 19.5 מ"ט, אוקראינה 15.0 מ"ט.

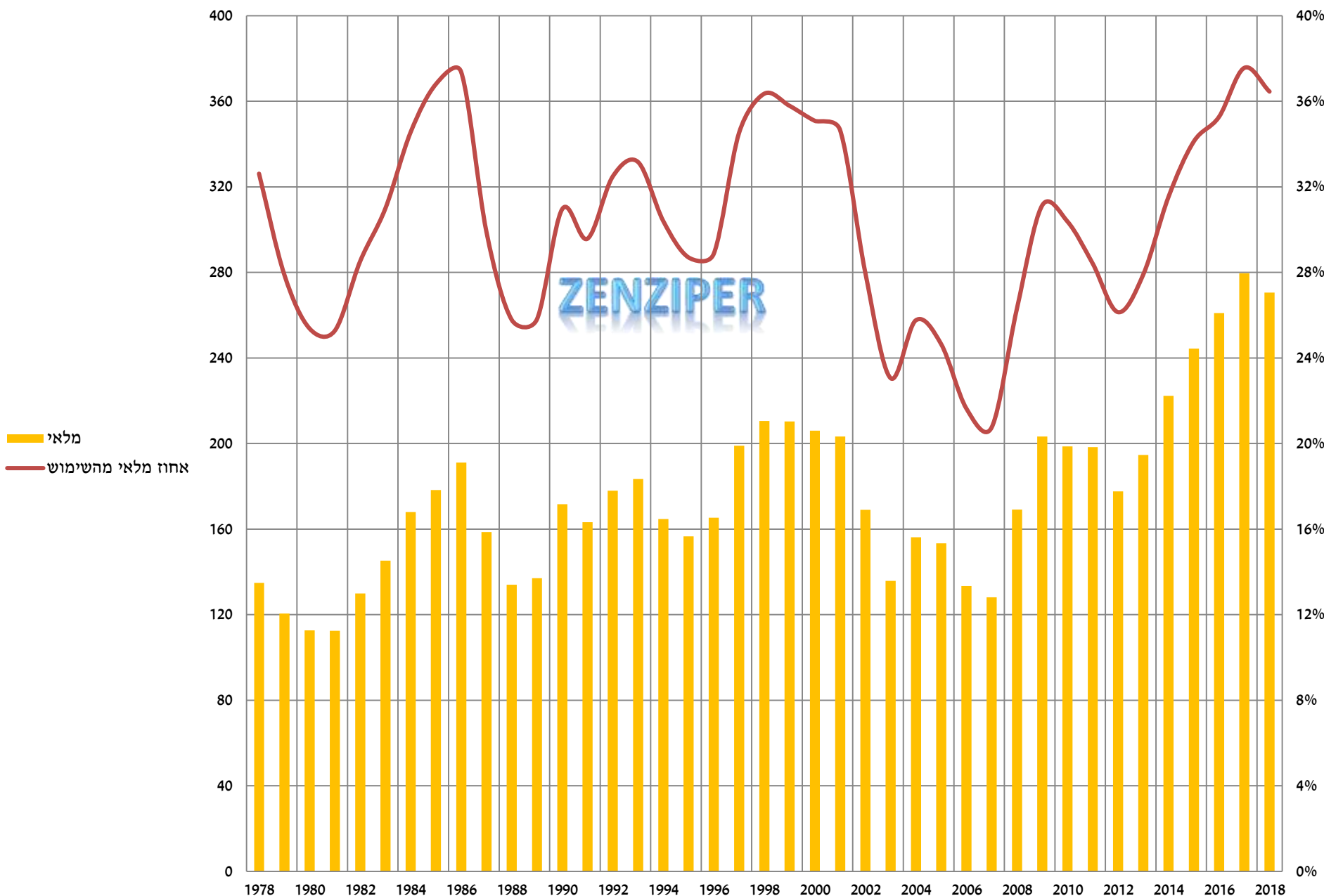
האזורים הגדולים ביותר מבחינת היבוא הם: דר' מז' אסיה 50 מ"ט (אינדונזיה 8.5 מ"ט, יפן 5.8 מ"ט, דר' קוריאה 5 מ"ט, פיליפינים 5 מ"ט), צפ' אפריקה 29 מ"ט (מצריים 12 מ"ט – היבואנית הגדולה בעולם, אלג'יריה 8 מ"ט, מרוקו 5 מ"ט) אח"כ המזה"ת 25 מ"ט (טורקיה 5 מ"ט) דר' אפריקה 23 מ"ט דר' אמריקה 13 מ"ט (ברזיל 5.8 מ"ט). גם בתחום היבוא אין מדינה שהיא דומיננטי (מצרים היא היבואנית הגדולה בעולם- 12 מ"ט, כ- 7% מהיבוא העולמי). הערה: המסחר כולל חיטה למספוא.

מהו המלאי העולמי?

ZENZIPER

המלאי הכולל של חיטה בעולם (במליוני טונות ובאחוזים)

תובנות:

המלאי העולמי נמצא במגמת עליה בשנים האחרונות, המלאי עומד על כ- 271 מ"ט כ- 36% מכלל השימוש (וזה בהנחה שהשימוש יהיה כפי שחזו USDA ולא בהתאם לשנים האחרונות) ועם זאת אנחנו לא ברמה הנמוכה של 2007-8 20.76% (שפל היסטורי במלאים). חשוב להבין כי העולם מגיב באופן קיצוני למחסור בחיטה (הגבלות יצוא), כך למשל בשנת 2012 בגלל היבול הנמוך אוקראינה ורוסיה הגבילו את יצוא החיטה. מובן כי במידה וגם השנה היבולים לא יהיו טובים יתכנו הגבלות נוספות ובנו כמדינה המייבאת הרבה חיטה (באופן יחסי) זה יפגע מבחינה כלכלית.

סיכום

ZENZIPER

סיכום (עוד)

ZENZIPER

1. השטח הנזרע בחיטה בעולם ירד ב- 25 השנים האחרונות בכ- 5%.
2. היבול לדונם עלה בתקופה זו בכ- 76%.
3. לכן, היבול הכולל עלה בכ- 67% מ- 439 לכ- 651 מ"ט.
4. הביקוש נמצא במגמת עלייה (כתוצאה מהגידול באוכלוסיה), השנה הביקוש צפוי להיות כ- 742 מ"ט מהם כ- 143 מ"ט למספוא (החיטה הפחות איכותית).
5. הסחר העולמי מגוון- רוסיה, EU וארה"ב מובילות ביצוא. מצרים, ינדונזיה ואלג'יריה מובילות ביבוא.
6. המלאי העולמי נמצא במגמת עלייה לכ- 271 מ"ט (36% מהשימוש).

צנציפר-חברה ליבוא תבואות ומספוא בע"מ